

**ANALIZA STANJA UZGOJA ARAPSKJE PASMINE KONJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ****M. Čačić, N. Korabi, I. Čurik, Mirjana Baban****Sažetak**

Arapski konji kao najstarija pasmina imali su značajnu ulogu u povijesti civilizacije. Uzgoj arapskih konja na tlu Hrvatske ima vrlo dugu tradiciju, a u naše krajeve dolaze dolaskom Turaka. Izuzev u biskupijskoj ergeli u Đakovu, nije bilo organiziranog uzgoja sve do 18. stoljeća. Nakon toga, uzgoj arapskih konja provodio se u brojnim privatnim veleposjedničkim ergelama od kojih se najveći broj nalazio na području Slavonije i Srijema. Broj arapskih konja u Hrvatskoj raste iz godinu u godinu. U 2004. godini završena je i sistematiziranje uzgoja arapskih konja u Republici Hrvatskoj, kojom je hrvatski arapski uzgoj podijeljen na dvije skupine, čistokrvni arapski uzgoj i tradicionalni hrvatski arapski uzgoj. Ukupnu populaciju arapskih konja čini 90% grla tradicionalnog i 10% čistokrvnog arapskog ugoja. U hrvatskom arapskom uzgoju zastupljeno je 8 linija pastuha i 8 rodova kobila. Pojedine linije i rodovi sparivanjem grla čistokrvnog i tradicionalnog uzgoja isprepliću se kroz obje subpopulacije.

Ključne riječi: arapski konji, matična knjiga, Republika Hrvatska, sistematizacija.

Uvod

Povijesno gledano, arapski konji oduvijek uživaju reputaciju lijepih, inteligentnih, hrabrih, romantičnih i odanih konja (Čačić, 2005a). Kao najstarija pasmina, arapski konji su jedina istinski čistokrvna pasmina. Imali su značajnu ulogu u povijesti, a nastavak uživanja i partnerstva između čovjeka i

Rad je priopćen na "41. hrvatskom i 1. međunarodnom znanstvenom simpoziju agronoma", održanom od 13. do 17. veljače u Opatiji - Hrvatska.

M. Čačić, N. Korabi, Hrvatski stočarski centar, Pododjel za uzgoj i selekciju konja, Ilica 101, HR-10000 Zagreb, Hrvatska; I. Čurik, Agronomski fakultet Zagreb, Svetošimunska cesta 25, HR-10000 Zagreb, Hrvatska; Mirjana Baban, Poljoprivredni fakultet, Trg Sv. Trojstva 3, HR-31000 Osijek, Hrvatska.

čistokrvnih arapskih konja osiguran je kroz rad nacionalnih i međunarodnih organizacija stvorenih u cilju promocije i očuvanja ove pasmine. Da bi se očuvao i podizao kvalitet, uzgoj mora biti vođen na način na koji je i nastao: zatvoreno i s visokim stupnjem vjerodostojnosti. Takav način uzgoja rezultirao je niskim stupnjem genetske varijabilnosti što omogućava arapskim konjima dominaciju u bilo kojem uzgoju.

Arapska pasmina konja u našim krajevima najstarija je pasmina o kojoj postoje pisani podaci (Čačić, 2005b). Arapski konji u našim krajevima uzgajaju se prema pisanim podacima od 1374. godine, kada đakovački biskup Petar dobiva na poklon 10 kobila i jednog pastuha od bosanskog bana Tvrtka prigodom njegovog vjenčanja s bugarskom princezom Dorotejom (Čačić, 1998). Godine 1524. u đakovačkoj ergeli u uzgoju je 130 rasplodnih kobila i 300 jahaćih konja. U samoj ergeli Đakovo arapski konji su uzgajani sve do 1806. godine kada se postupno uvodi lipicanska pasmina. Stoga možemo zaključiti da je ergela Đakovo više od 300 godina bila ergela isključivo arapske pasmine konja. Osim u đakovačkoj ergeli širom Hrvatske postojao je veliki broj privatnih plemićkih ergela u kojim su uzgajani arapski konji (Ilančić, 1975a i 1975b). Najznačajniji od njih su ergela Inocencdvor kraj Iloka te ergela kneza Izidora Lajera u Iloku. Naš današnji uzgoj najvećim dijelom porijeklom je iz bosanske arapske ergele Borike (Goražde) u kojoj su ekstremni uvjeti života po konformaciji i otpornosti stvorili vrlo čvrstog arapskog konja. U ergelu Borike arapski konji prvi puta dopremljeni su 1895. godine nakon čega je uslijedilo još nekoliko uvoza kobila i pastuha (Grković, 1932).

Sistematizacija hrvatskog uzgoja

U 2004. godini završeno je sistematiziranje uzgoja arapskih konja u Republici Hrvatskoj uz uvažavanje značenja arapskih konja u ukupnom uzgoju, kao i suvremenim kretanjima u uzgoju i konjičkom sportu. Sistematizacijom je hrvatski arapski uzgoj podijeljen na dvije subpopulacije:

1. Čistokrvni arapski uzgoj – kojeg čine grla priznata od strane međunarodne krovne uzgojne organizacije (World Arabian Horse Organization) i njihovi potomci rođeni u Hrvatskoj,
2. Tradicionalni hrvatski arapski uzgoj – čine grla koja svoje korijene imaju u bosanskoj ergeli Borike, njihovi potomci i potomci ove dvije subpopulacije.

Rezultat sistematizacije je objavljivanje „Matične knjige arapskih konja Republike Hrvatske 2004.“ koja daje cjelovit prikaz današnjeg hrvatskog arapskog uzgoja. Objavljena matična knjiga najvećim dijelom nastavak je rada dr. sci. Milana Grkovića, „Naš arapski konj“, objavljenog 1932. godine i upotpunjuje prazninu od preko sedamdeset godina.

U hrvatskom uzgoju arapske pasmine konja zastupljeno je 8 linija pastuha i 8 rodova kobila. Pojedine linije i rodovi sparivanjem grla čistokrvnog i tradicionalnog uzgoja isprepliću se kroz obje subpopulacije.

Aktivne linije pastuha su *Zobeyni*, *Kuhaylan Zaid*, *Latif*, *Siglavny*, *Saklawi*, *Kuhailan Haifi* i *Gazal*, dok je linija *Lenkoran* prisutna samo preko kobile 534 El Hafi LXXII (1978).

Aktivni rodovi kobila su *El Dahma*, *Murana*, *Samaria*, *Delilah*, *Gidran*, *Roumana*, *Jussuf* i *Hamda Essamra En Nedjed*. Osim ovih rodova postoje još dva neaktivna roda. Rod *Choumi-Sebye* postoji preko kobile 271 Carbi (1994), a rod *Kuhaylan-Moradi* preko kobile 20153 Makata (1988). Ove dvije kobile do sada nisu imale potomstvo u Republici Hrvatskoj.

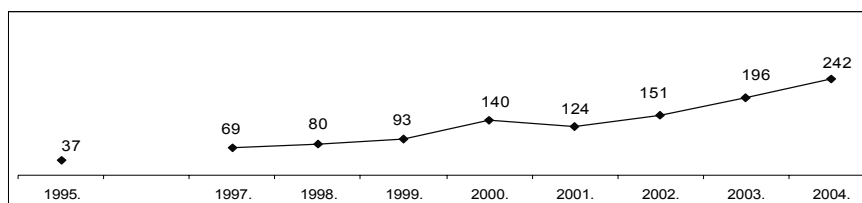
Organiziranost uzgoja i brojno stanje

Uzgojni program arapske pasmine konja provodi Hrvatski stočarski centar (HSC) kao ovlaštena ustanova za poslove u stočarstvu Republike Hrvatske. U Središnjem popisu HSC registriranih je 36 uzgajivača arapskih konja. Najveći dio uzgoja provodi se pod okriljem tri udruge uzgajivača arapskih konja (Slavonska udruga uzgajivača arapskih konja-Virovitica, Udruga uzgajivača arapskih konja „Moslavina“- Voloder i Udruga uzgajivača arapskih konja „Kutina“ – Kutina) i dvije ergele (PZ „Ergela Višnjica“ u Slatini i Ergela arapskih konja „Šargo d.o.o.“ u Čađavici). Manji udio čine privatni uzgajivači. U Republici Hrvatskoj još uvijek ne postoji krovno uzgojno udruženje arapske skupine pasmina konja (arap, angloarap i shagya) koje će povezati cjelokupan uzgoj.

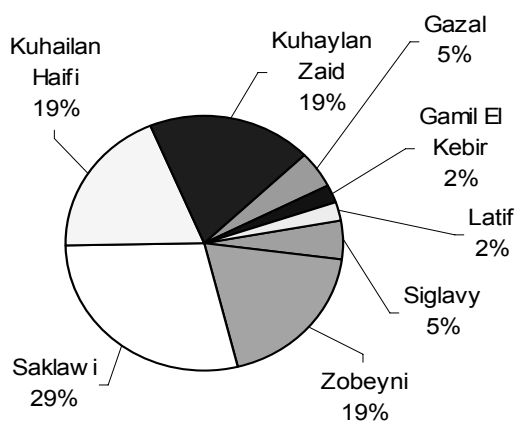
Grafikon 1. prikazuje kroz godine porast broja arapskih konja u Republici Hrvatskoj (HSC, 2005). U posljednjih godina zapažen je i povećani interes uzgajivača za uvoz čistokrvnih grla iz Mađarske. Brojno stanje u 2004. godini iznosi 242 grla, odnosno prema kategorijama: pastuha - 43, kobile - 63, muške omadi – 50, ženske omadi – 57, muške ždrebadi – 20 i ženske ždrebadi – 7 grla.

Sveukupnu populaciju arapske pasmine konja u Hrvatskoj čine 90% grla tradicionalnog i 10% grla čistog arapskog uzgoja (HSC, 2005). U kategoriji pastuha, pastuha tradicionalnog uzgoja je 86%, a čistokrvnih 14%. U kategoriji kobila udio čistokrvnih kobila iznosi 8% što je znatno manje u odnosu na udio

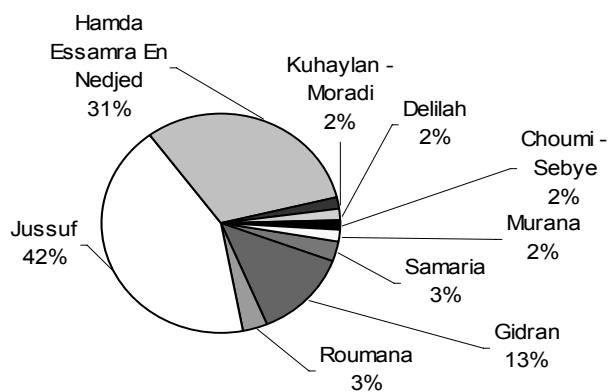
čistokrvnih pastuha. Linije pastuha i rodovi kobila u ukupnoj populaciji prilično su nejednako zastupljeni (grafikoni 2 i 3).

Grafikon 2. - PREGLED BROJNOG STANJA ARAPSKIH KONJA U REPUBLICI HRVATSKOJ KROZ GODINE (HSC, 2005)

Grafikon 1. - ARAPSKI PASTUSI PREMA LINIJI

Grafikon 3. - ARAPSKE KOBILE PREMA RODU

LITERATURA

1. Čačić, M. (1998): Državna ergela lipicanaca u Đakovu. Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Diplomski rad.
2. Čačić, M. (2005a): Arapski konji – djeca vjetra. Aura. Sisak.
3. Čačić, M. (2005b): Matična knjiga arapskih konja Republike Hrvatske. Hrvatski stočarski centar. Zagreb.
4. Grković, M. (1932): Naš arapski konj. Zadržna štamparija. Zagreb.
5. Ilančić, D. (1975a): Nekadašnje ergele Slavonije i Srijema. I dio. Stočarstvo, 29, 85-100.
6. Ilančić, D. (1975b): Nekadašnje ergele Slavonije i Srijema. II dio. Stočarstvo, 29, 169-190.
7. HSC. Hrvatski stočarski centar (2005): Godišnje izvješće 2004. – Konjogojstvo.

ANALYSIS OF STATUS OF ARAB HORSES BREEDING IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Summary

Arab horses as the oldest breed had an important role in the history of civilisation. Arab horses breeding in the territory of Croatia has a very long tradition, and they came in our country with the Turks arrival. Except of the bishop studfarm in Đakovo, there was not an organized breeding up until the 18th century. After that, Arab horse breeding has been conducted in numerous private large holders studfarm and the most of them was on the area of Slavonia and Srijem. The number of Arab horses is increasing every year. In year of 2004 systematics of Arab horses in the Republic of Croatia is completed. Total population of arab horses is composed of 90% of traditional horses and 10% of pure blood Arab breeding. In Croatian breeding of Arab horses, the 8 male and 8 female lines are present. Certain male and female lines by mating heads of pure blood and traditional breeding are interweaving through both subpopulation.

Key words: Arab horses, stud book, Republic of Croatia, systematics

Primljeno: 28. 2. 2006.